

Het portfolio zal de kwaliteit van de specialistenopleiding vergroten¹

H.E. Sluiter · F.Y.L. de Vos · E.M. Wever-Kroes

Het “portfolio” is een verzameling relevante documenten voor de opleiding tot medisch specialist. Het portfolio, beschreven in het Kaderbesluit van het Centraal College Medische Specialismen en in de opleidingseisen van het specialisme, wordt beheerd door de arts in opleiding tot specialist (AIOS) zelf. Het is de bedoeling dat de AIOS meer regie krijgt over het eigen opleidingstraject. Hij of zij leert het vak niet louter meer door in de voetsporen te treden van de opleiders volgens het meester-gezelmodel. Het toekomstig eigen handelen wordt thans ook getoetst aan professionele standaarden en aan gepubliceerde wetenschappelijke kennis (evidence-based geneeskunde). Het opleidingsplan wordt complexer wegens de in grote mate toegenomen kennis. Zelfs de opleider kan niet meer het hele vak overzien en beheersen en leidt met een team dat is aangevuld met andere disciplines de AIOS op. Nieuwe wettelijke kaders geven de opleiding meer maatschappelijk karakter en verantwoordelijkheid: de opleidingseisen weerspiegelen voor het publiek herkenbare, algemene competenties van de medisch specialist. In een adequaat bijgehouden portfolio kan beter tot uiting komen dat de opleiding aan de eisen heeft voldaan dan met de formulieren die de Medisch Specialisten Registratie Commissie nu nog krijgt bij registratie van de AIOS als specialist.

In het portfolio evalueert de AIOS doorlopend de verworven competenties ten opzichte van de opleidingseisen. Het portfolio is enerzijds een logboek, een verzameling verplichte certificaten van opleidingsbijeenkomsten en van summatieve toetsen (examens met resultaatverplichting), zoals de examens en beoordelingsgesprekken oude stijl. Anderzijds bewaart de AIOS in het portfolio ook de resultaten van op de eigen progressie in de opleiding gerichte formatieve toetsing, zoals de nu verplichte klinische praktijkbeoordelingen.

Niet voor niets beheert de AIOS het portfolio zelf. Op basis daarvan kan hij of zij gericht zelf de feedback vragen die nodig is om het eigen functioneren te kunnen beoordelen. Zijn de leerdoelen bereikt, dan kunnen in overleg met de opleider volgende doelen worden bepaald. Met het portfolio kan de AIOS gestructureerd reflecteren op de eigen ontwikkeling tot specialist, en kunnen AIOS en opleider voortgangsgesprekken voeren. Zo kan de AIOS de verdere opleiding plannen in een “communicatieve zelfsturing”,¹ conform de vernieuwde opleidingseisen. De AIOS moet actief het portfolio slank en overzichtelijk houden.² In andere disciplines werkt het portfolio als leermiddel goed.³

Meer onderwijskundig onderzoek is nodig naar de plaats van het portfolio in de specialistenopleiding,⁴ maar voor de AIOS is het portfolio dus een effectief instrument om de eigen voortgang en toekomstige leerdoelen te beschrijven. Voor de opleider biedt het de mogelijkheid om aan te geven wat aan de AIOS kan worden toevertrouwd, en wat meer aandacht vraagt. Voor de maatschappij is deze aan het portfolioleren gekoppelde zelfkritische houding van de AIOS de beste manier om verzekerd te blijven van goede medisch specialisten, die hun eigen werken en denken op peil houden. Belangenconflict: geen gemeld.

Financiële ondersteuning: geen gemeld.

Summary

The portfolio gives the doctor who is undergoing training to become a specialist (Dutch abbreviation AIOS) a tool to help describe his or her own progress and the future targets in the training programme, and assists the trainer to obtain a more detailed insight into the educational goals that should receive more emphasis. The self-critical attitude of the AIOS that this helps to develop is a good guarantee for society of the thoroughness of medical

¹ Dit artikel verschijnt ook in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.

specialist training. (Sluiter HE, De Vos FYL, Wever-Kroes EM. The portfolio will increase the quality of specialist education. Dutch Journal of Medical Education 2007;26(1):30-31.)

Driessen E, Braak EWMT ter, Dekker H, Scheele F, Tartwijk J van. Een rijker beeld; bij juist gebruik is het portfolio een effectief onderwijsinstrument. Med Contact 2005;60:1172-4.
Heide W van der, Koetsenruijter R. Portfolio in de verpleegkunde. Utrecht: Lemma; 2004.

Cohen-Schotanus J. Uitbraak van portfoliose? Tijdschrift voor Medisch Onderwijs 2005;24:243-4.

Literatuur

Cornelis A. Logica van het gevoel; filosofie van de stabiliteitslagen in de cultuur als nesteling van emoties. 7e druk. Amsterdam: Stichting Essence; 1997.